

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Universiteit Leiden
T.a.v. het College van bestuur
Postbus 9500
2300 RA LEIDEN

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
33568341

Bijlagen

1

Als u belang hebt bij dit besluit, dan kunt u hiertegen binnen 6 weken, gerekend vanaf de verzenddatum, bezwaar maken. Stuur uw bezwaarschrift naar DUO, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. U kunt uw bezwaar ook digitaal indienen op www.bezwaarschriftenocw.nl.

Datum 26 juli 2022
Betreft Besluit macrodoelmatigheid wo-bacheloropleiding Science for Sustainable Societies

Geacht bestuur,

Met de brief van 20 mei 2022, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 23 mei 2022, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de wo-bacheloropleiding Science for Sustainable Societies als bekostigde opleiding te verzorgen in Leiden.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 12 juli 2022, kenmerk 2022/037, positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de wo-bacheloropleiding Science for sustainable Societies als bekostigde opleiding te verzorgen in Leiden.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijst ik u naar het advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, negende lid, van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Croho. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding.

In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor de toets nieuwe opleiding in te dienen. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van a-Croho. Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met ssg@duo.nl.

Onze referentie
33568341

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VSNU. In verband met een ingediende zienswijze is ook een kopie verstuurd aan de Universiteit Utrecht, Wageningen University en de Universiteit van Amsterdam.

Met vriendelijke groet,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Begeleidend schrijven bij advies

<i>Onderwerp</i>	<i>Ons Kenmerk</i>	<i>Datum</i>
Nieuwe opleiding Universiteit Leiden Voltijd wo bachelor Science for Sustainable Societies Leiden	2022/037	12/07/2022

Geachte heer Dijkgraaf,

Hierbij ontvangt u het advies van de CDHO over de aanvraag voor de nieuwe wo bachelor Science for Sustainable Societies van de Universiteit Leiden te Leiden.

Een afschrift van uw besluit zie ik graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage:
advies CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

<i>Onderwerp</i>	<i>Ons Kenmerk</i>	<i>Datum</i>
Nieuwe opleiding Universiteit Leiden Voltijd wo bachelor Science for Sustainable Societies Leiden	2022/037	12/07/2022

Geachte heer Dijkgraaf,

Op 23/05/2022 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Universiteit Leiden om de wo bachelor Science for Sustainable Societies als bekostigde opleiding te verzorgen te Leiden (brief van 20/05/2022 met kenmerk SAZ 2022/17619/17620). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. Op 21/06/2022 heeft de commissie omwille van de zorgvuldige besluitvorming de beslistermijn verlengd tot 25/07/2022.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Universiteit Leiden om de wo bachelor Science for Sustainable Societies als bekostigde opleiding te Leiden te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

De aanvrager wil de opleiding Science for Sustainable Societies in Leiden vestigen. Het gaat om een Engelstalige wo bachelor die de aanvrager in het Croho onderdeel Sectoroverstijgend wil laten opnemen. De voorgenomen opleiding omvat 180 studiepunten en de aanvrager wil deze in voltijdvorm aanbieden.

De opleiding is interdisciplinair opgezet en combineert natuurwetenschappen met sociale

wetenschappen. In het curriculum wordt aandacht besteed aan duurzaamheidsvraagstukken zoals klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en voedselonzekerheid. De opleiding kent geen specialisaties. Het eerste jaar geeft een inleiding op het concept duurzaamheid en methodologische en praktische vaardigheden. Het tweede jaar gaat in op de thema's water, voedsel, energie en klimaat. Het derde jaar omvat een vrije ruimte, een adviesproject en de afstudeerscriptie.

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een vwo-diploma die ten minste Wiskunde A of B én twee van de vakken natuurkunde, scheikunde, biologie en aardrijkskunde hebben afgerond. De aanvrager noemt onder meer beleidsmedewerker milieu, milieu-inspecteur, (junior) consultant circulaire economie, beleidsmedewerker duurzaamheid en accountmanager circulariteit als potentiële functies voor afgestudeerden.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium a

De aanvrager stelt dat de wo bachelor Science for Sustainable Societies aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke en een wetenschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte beroept de aanvrager zich op een groot aantal bronnen. De commissie betreft de volgende bronnen bij de onderstaande overweging: de prognoses voor opleidingstypen en beroepsgroepen zoals deze zijn opgenomen in het AIS van het ROA, het rapport 'Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 - 2030' van Andersson Elffers Felix (2020), het rapport 'Studie & Werk 2020: De arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-alumni' van SEO Economisch Onderzoek (2020), het factsheet 'Overheid: Factsheet arbeidsmarkt' van het UWV (2020), het rapport 'Kansrijke beroepen: Landelijk overzicht van beroepen' van het UWV (2020), het 'Klimaatakkoord' (2019), het factsheet 'Duurzaam-herstelplan: Zes krachtige banenmotoren voor duurzaam economisch herstel in Amsterdam en regio' van de Gemeente Amsterdam (2020), de 'Samenvatting: Regionale Energiestrategie Rotterdam Den Haag' van de regio Rotterdam Den Haag (2021), het rapport 'Naar een duurzaam Nederland: energieneutraal, klimaatbestendig en circulair' van de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (2017), het rapport 'Energietransitie en werkgelegenheid: Kansen voor een duurzame toekomst' van de Sociaal-Economische Raad (2018), interviews die zijn gehouden met vertegenwoordigers van 25 potentiële werkgevers, de website van de Europese Commissie (ec.europa.eu/eures/public/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-belgium_en), de website van Umwelt Bundesamt (www.umweltbundesamt.de/daten/umwelt-wirtschaft/beschaeftigung-umweltschutz#aktuelle-ergebnisse-und-entwicklung-im-zeitablauf) en de dataset 'Changing trends and recent shortages in the labour market, UK: 2016 to 2021' van de Office for National Statistics (2021).

De commissie stelt voorop dat, hoewel een wo bacheloropleiding een kwalificatie is om de arbeidsmarkt te betreden, de praktijk over het algemeen is dat afgestudeerde wo bachelors doorstuderen om een mastergraad te behalen. Daarom moet op grond van de Regeling duidelijk worden gemaakt naar welke masteropleiding de afgestudeerde wo bachelors kunnen doorstromen en of er een arbeidsmarktbehoefte is aan deze wo masterafgestudeerden. De aanvrager heeft aangegeven dat studenten van de voorgenomen opleiding onder andere de volgende wo masteropleidingen als vervolgopleiding kunnen volgen: Governance of Sustainability, Industrial Ecology, Energy Science, Sustainability Science, Policy and Society, Sustainable Entrepreneurship en Urban Environmental Management. De opleiding Bestuurskunde wordt ook genoemd als mogelijke vervolgopleiding.

De aanvrager doet een beroep op ROA's prognoses tot 2024 voor de overkoepelende opleidingstypen bachelor landbouw, wiskunde en natuurwetenschappen en master landbouw, wiskunde en natuurwetenschappen. Ook beroept de aanvrager zich op de daarin respectievelijk opgenomen opleidingstypen bachelor landbouw, biologie en biochemische technologie en master landbouw, biologie en biochemische technologie. De commissie constateert dat het ROA begin juli 2021 de gegevens in AIS heeft bijgewerkt en de prognoses tot 2024 heeft vervangen door prognoses tot 2026. De commissie hanteert de meest actuele arbeidsmarktprognoses.

De commissie is van mening dat de overkoepelende opleidingstypen bachelor en master landbouw, wiskunde en natuurwetenschappen geen representatief beeld geven van de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding omdat hierin ook opleidingen in de niet verwante onderliggende opleidingstypen bachelor en master wis-, schei-, natuurkunde en geologie worden meegewogen. De opleidingen in deze opleidingstypen leiden hun studenten op voor een substantieel andere arbeidsmarkt dan de voorgenomen opleiding. De commissie weegt de perspectieven van de meest specifieke opleidingstypes uit het ROA om een zo nauwkeurig mogelijk beeld te geven van de arbeidsmarktbehoefte aan verschillende types afgestudeerden. De commissie laat daarom de prognoses voor deze opleidingstypen buiten beschouwing.

De commissie acht met de aanvrager het opleidingstype master landbouw, biologie en biochemische technologie relevant omdat hier opleidingen in zijn opgenomen waar afgestudeerden van de voorgenomen opleiding naartoe kunnen doorstromen, zoals de wo masteropleidingen Industrial Ecology en Urban Environmental Management. ROA typeert de vooruitzichten in 2026 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als matig en verwacht vrijwel geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Tabel 1).

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype master landbouw, biologie en biochemische technologie

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Master - landbouw, biologie en biochemische technologie	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		3000	5	0.8	hoog
> > Master - landbouw, biologie en biochemische technologie	verwachte vervangingsvraag tot 2026		9300	16	2.5	gemiddeld
> > Master - landbouw, biologie en biochemische technologie	verwachte baanopeningen tot 2026		12300	21	3.2	gemiddeld
> > Master - landbouw, biologie en biochemische technologie	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		18500	31	4.6	hoog
> > Master - landbouw, biologie en biochemische technologie	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	1.1				vrijwel geen
> > Master - landbouw, biologie en biochemische technologie	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	1.1				matig

Bron: ROA AIS

Daarnaast acht de commissie het opleidingstype master chemische technologie enigszins relevant omdat hier de opleiding Sustainability Science, Policy and Society, waar afgestudeerden van de voorgenomen opleiding naartoe kunnen doorstromen, in is opgenomen. De commissie merkt op dat er slechts een beperkt aantal relevante vervolgoopleidingen in dit opleidingstype is opgenomen. De commissie acht om deze reden de prognoses van het ROA voor dit opleidingstype ten dele relevant. ROA typeert de vooruitzichten in 2026 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als goed en verwacht grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Tabel 2).

Tabel 2. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype master chemische technologie

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Master - chemische technologie	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		1100	5	0.8	hoog
> > Master - chemische technologie	verwachte vervangingsvraag tot 2026		5300	23	3.5	hoog
> > Master - chemische technologie	verwachte baanopeningen tot 2026		6400	28	4.2	hoog
> > Master - chemische technologie	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		5500	24	3.6	gemiddeld
> > Master - chemische technologie	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	0.99				groot
> > Master - chemische technologie	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	0.99				goed

Bron: ROA AIS

Hoewel de commissie aanneemt dat de meerderheid van de studenten van de voorgenomen opleiding een vervolgopleiding zal volgen, neemt de commissie ook de prognoses voor relevante bacheloropleidingstypen mee in de overweging. De commissie acht met de aanvrager het opleidingstype bachelor landbouw, biologie en biochemische technologie relevant omdat hierin sterk verwante opleidingen zoals Environmental Sciences, Future Planet Studies en Global Sustainability Science zijn opgenomen. ROA typeert de vooruitzichten in 2026 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als goed en verwacht grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Tabel 3).

Tabel 3. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype bachelor landbouw, biologie en biochemische technologie

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Bachelor - landbouw, biologie en biochemische technologie	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		1200	2	0.4	gemiddeld
> > Bachelor - landbouw, biologie en biochemische technologie	verwachte vervangingsvraag tot 2026		10900	21	3.2	gemiddeld
> > Bachelor - landbouw, biologie en biochemische technologie	verwachte baanopeningen tot 2026		12100	23	3.5	gemiddeld
> > Bachelor - landbouw, biologie en biochemische technologie	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		11400	21	3.3	gemiddeld
> > Bachelor - landbouw, biologie en biochemische technologie	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	1				groot
> > Bachelor - landbouw, biologie en biochemische technologie	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	1				goed

Bron: ROA AIS

De aanvrager beroept zich tevens op de prognoses van het ROA voor de beroepsgroepen bedrijfskundigen en organisatieadviseurs, beleidsadviseurs en biologen en natuurwetenschappers. De commissie kent in beginsel meer gewicht toe aan de prognoses voor opleidingstypen omdat daarin de uitstroom uit een cluster verwante opleidingen wordt gerelateerd aan verwachte

baanopeningen voor dit type afgestudeerden.

De commissie is van mening dat de beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs onvoldoende aansluit omdat de voorgenomen opleiding studenten niet beoogt op te leiden voor de hierin opgenomen beroepen. Om deze reden kent de commissie geen waarde toe aan de prognoses met betrekking tot deze beroepsgroep.

De commissie acht met de aanvrager de beroepsgroep beleidsadviseurs relevant omdat de afgestudeerden van de voorgenomen opleiding de functie beleidsadviseur kunnen vervullen. Uit de prognose van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Tabel 4).

Tabel 4. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep beleidsadviseurs

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Beleidsadviseurs	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		3300	4	0.7	hoog
Beleidsadviseurs	verwachte vervangingsvraag tot 2026		11300	15	2.3	gemiddeld
Beleidsadviseurs	verwachte baanopeningen tot 2026		14600	19	2.9	gemiddeld
Beleidsadviseurs	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2026	0.871				groot

Bron: ROA AIS

Verder acht de commissie met de aanvrager de beroepsgroep biologen en natuurwetenschappers relevant omdat de afgestudeerden van de voorgenomen opleiding beroepen die in deze groep zijn opgenomen kunnen uitoefenen, zoals milieudeskundigen en adviseurs op het gebied van landbouw, bosbouw en visserij. Uit de prognose van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Tabel 5).

Tabel 5. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep biologen en natuurwetenschappers

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Biologen en natuurwetenschappers	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		1100	3	0.5	gemiddeld
Biologen en natuurwetenschappers	verwachte vervangingsvraag tot 2026		2900	8	1.3	erg laag
Biologen en natuurwetenschappers	verwachte baanopeningen tot 2026		4000	11	1.7	laag
Biologen en natuurwetenschappers	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2026	0.849				groot

Bron: ROA AIS

De commissie concludeert dat de prognoses die zijn opgenomen in het AIS van het ROA voor de opleidingstypen en beroepsgroepen die relevant zijn voor de onderhavige opleiding overwegend een positief beeld geven van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding Science for Sustainable Societies.

De aanvrager verwijst vervolgens naar het rapport 'Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor

decentrale overheden in 2022 - 2030' van Andersson Elffers Felix (2020, p. 51; 68; 79), dat in opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur is opgesteld om de gevolgen van het Klimaatakkoord voor lagere overheden te onderzoeken. Het rapport concludeert dat de jaarlijkse kosten hiervoor in 2030 minstens 771 miljoen euro zullen zijn, waarvan het grootste deel personeelskosten betreft. Gemeenten zullen volgens het onderzoek gemiddeld minstens 14 tot 17 fte extra nodig hebben in 2024, wat volgens de aanvrager landelijk neerkomt op 5000 tot 6000 fte. Provincies zullen volgens de aanvrager in het totaal 300 tot 350 fte extra nodig hebben in 2024 en de waterschappen ongeveer 200 fte extra. Verder wordt in het dossier aangegeven dat veel van de nieuw verwachte functies op schaal 10 en 11 worden ingeschat. De aanvrager stelt dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding (na het volgen van een aansluitende masteropleiding) voor dit niveau in aanmerking kunnen komen.

De commissie constateert dat de door de aanvrager genoemde schattingen van de hoeveelheid extra fte's herleidbaar zijn tot de bron. Verder stelt de commissie vast dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding in aanmerking kunnen komen voor een deel van de functies die zien op de extra taken die in het dossier worden genoemd (zoals emissieloos 2030, handhaven CO2-norm en natuurbeleid). Dit inachtnemend concludeert de commissie dat deze bron blijk geeft van een grote arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager refereert vervolgens naar het rapport 'Studie & Werk 2020: De arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-alumni' van SEO Economisch Onderzoek (2020). Hierin wordt aangegeven dat de gemiddelde baanzoekduur voor afgestudeerden van wo opleidingen in de categorie 'milieu- en natuurwetenschappen' 7,9 maanden na het afronden van hun opleiding een baan vinden, wat iets boven het gemiddelde in de groep 'Natuur, milieu en ruimte' ligt. Voor de opleidingen in de categorie 'sustainability and management' (in de groep Techniek) is de gemiddelde zoekduur 4,9 maanden tot een substantiële baan, wat volgens de aanvrager iets onder het landelijke gemiddelde ligt. De commissie stelt vast dat afgestudeerden van opleidingen die vergelijkbaar zijn met de voorgenomen opleiding met een gemiddelde snelheid hun eerste substantiële baan vinden.

Verder haalt de aanvrager het factsheet 'Overheid: Factsheet arbeidsmarkt' van het UWV (2020) aan, waar wordt gesproken over de beroepsgroep milieudeskundigen. Deze is volgens deze bron tussen 2014/2015 en 2018/2019 gegroeid omdat een duurzame omgeving een steeds belangrijker aandachtsgebied wordt voor gemeenten en provincies. Ook wordt de functie beleidsmedewerkers ruimtelijke ordening en milieu genoemd als een functiegroep waar personeel schaars is bij de gemeenten. Ook is het aantal hoogopgeleiden dat bij de overheid werkt relatief hoog met 54% (waar het in andere sectoren gemiddeld 39% betreft). Onder verwijzing naar het rapport 'Kansrijke beroepen: Landelijk overzicht van beroepen' van het UWV (2020) stelt de aanvrager dat bij de overheid de beroepen 'beleidsmedewerker milieu' en 'milieu-inspecteur' worden genoemd als kansrijk. Afgestudeerden van de voorgenomen opleiding komen in aanmerking voor deze beroepen. De commissie constateert daarom dat deze bronnen blijk geven van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager stelt vervolgens dat duurzaamheid een belangrijke doelstelling is van overheidsbeleid. Hierbij verwijst de aanvrager allereerst naar het 'Klimaatakkoord' (2019, p. 7), waarin is vastgelegd dat Nederland de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49% moet hebben teruggebracht (ten opzichte van 1990). Hiervoor zijn in het Klimaatakkoord afspraken vastgelegd met de sectoren gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, landbouw en landgebruik en elektriciteit.

Vervolgens bespreekt de aanvrager een groot aantal bronnen waar de gevolgen van het Klimaatakkoord op de arbeidsmarkt in worden beschreven. Zo zal de gemeente Amsterdam volgens het door de aanvrager aangehaalde factsheet 'Duurzaam-herstelplan: Zes krachtige banenmotoren voor duurzaam economisch herstel in Amsterdam en regio' van de Gemeente Amsterdam (2020) 78 miljoen investeren in werkgelegenheid met betrekking tot verduurzaming van de stad. Hierbij moeten maatregelen worden genomen op het gebied van woningisolatie, het aardgasvrij maken van woningen en de plaatsing van zonnepanelen. Deze projecten moeten in de

periode tot en met 2025 voor 3800 fte aan extra werkgelegenheid zorgen. De aanvrager beargumenteert hierbij dat, zelfs als hiervan maar 1% daadwerkelijk functies betreft waar de voorgenomen opleiding voor opleidt, dit alsnog circa 40 fte aan extra banen voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding zou betekenen. Ook verwijst de aanvrager naar de 'Samenvatting: Regionale Energiestrategie Rotterdam Den Haag' van de regio Rotterdam Den Haag (2021) als voorbeeld van een Regionale Energiestrategie. De aanvrager geeft aan dat deze strategie nog geen financiële uitwerking kent, maar acht het duidelijk dat investeringen nodig zullen zijn om de vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Het rapport 'Naar een duurzaam Nederland: energieneutraal, klimaatbestendig en circulair' van de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (2017, p. 4-5) wordt vervolgens aangehaald omdat dit een voorstel voor de gezamenlijke investeringsagenda voor deze decentrale overheden uiteenzet. Hierin wordt aangegeven wat er in hun ogen noodzakelijk is om de beoogde energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie te realiseren. Het rapport geeft aan dat hiervoor onder andere kennisontwikkeling, voorlichting en uitvoeringskracht nodig is. De aanvrager is van mening dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding hier een rol bij kunnen spelen.

De aanvrager haalt ook het rapport 'Energietransitie en werkgelegenheid: Kansen voor een duurzame toekomst' van de Sociaal-Economische Raad (2018, p. 13-4; 21) aan. De Sociaal-Economische Raad verwacht dat de werkgelegenheid in duurzame energieactiviteiten zal groeien omdat er veel wordt (en zal worden) geïnvesteerd in nieuwe technologieën. Het rapport schrijft dit onder andere toe aan het Klimaatakkoord, waardoor wereldwijd groeimarkten van goederen en diensten verwant aan de energietransitie zullen opkomen. Dit betekent echter ook dat er krimp wordt verwacht in bijvoorbeeld de olie- en gasector. De geschatte netto-werkgelegenheidsgroei in de periode 2014-2020 wordt in het rapport in totaal op 76.000 arbeidsjaren geschat. De commissie constateert dat er veel geïnvesteerd wordt in duurzaamheidsstrategieën door de overheden en dat dit gepaard gaat met een toename van de werkgelegenheid. Om deze reden constateert de commissie dat deze bronnen blijk geven van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager verwijst tevens naar interviews die zijn gehouden met vertegenwoordigers van 25 potentiële werkgevers van afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. De aanvrager heeft in een bijlage de namen van de geïnterviewden vermeld samen met de organisaties waar zij werkzaam zijn en welke functies zij bekleden. Hierbij is ook een korte samenvatting gegeven van de interviews, is een geschatte behoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding binnen de organisatie vermeld en is aangegeven welke functie afgestudeerden daar zouden kunnen bekleden. De geïnterviewden werken voor organisaties binnen de overheid, door de overheid gesubsidieerde advies- en onderzoeksorganen, adviesbureaus en het bedrijfsleven. Het is niet duidelijk of de geïnterviewden inspraak hebben op het aannamebeleid van hun organisatie, maar de genoemde functies geven aan dat zij in de meeste gevallen een managementfunctie bekleden.

Vrijwel alle werkgevers staan positief tegenover de opleiding, waarbij het interdisciplinaire karakter wordt gezien als aansluitend op de behoefte die er in het werkveld bestaat. Ook merken de geïnterviewden vaak op dat de aandacht voor duurzaamheid groeit en dat deze ook in de komende tijd zal doorzetten, wat ook zorgt voor meer moeilijk vervulbare vacatures. De aanvrager stelt dat de 25 gerepresenteerde organisaties verwachten in het totaal 363,5 vacatures per jaar te hebben waar afgestudeerden van de voorgenomen opleiding voor in aanmerking zouden komen. Het gaat hierbij om functies zoals trainee, (junior-)adviseur, beleidsmedewerker en consultant. In veel gevallen geven respondenten aan dat afgestudeerden ook een vervolgopleiding (zoals Industrial Ecology) gevolgd moeten hebben om voor deze beroepen in aanmerking te komen. De meerderheid van deze vacatures (252,5) is door de aanvrager geclassificeerd in de categorieën overheid en door de overheid gesubsidieerde advies- en onderzoeksorganen. De commissie stelt vast dat het totaal aantal vacatures door de aanvrager is afgeleid van antwoorden waarbij de respondenten niet altijd specifieke aantallen vacatures noemen. Als de commissie de genoemde vacatureaantallen bij elkaar optelt, komt de commissie uit op een

schatting van 315 tot 403 vacatures. De meerderheid van de respondenten geeft hierbij aan dat het gaat om een aantal vacatures per jaar. Eén respondent geeft aan 100 vacatures te verwachten, maar geeft niet aan of dit een aantal vacatures per jaar betreft. Een andere respondent geeft aan jaarlijks 100 tot 150 vacatures te verwachten en is daarmee verantwoordelijk voor een groot deel van de verwachte vacatures in dit onderzoek.

De commissie acht het arbeidsmarktonderzoek voldoende valide, navolgbaar en representatief. De commissie merkt hierbij wel op dat datum van afname van het onderzoek niet in het rapport is vermeld. Verder constateert de commissie op grond van het bovenstaande dat de exacte hoeveelheid verwachte vacatures die de aanvrager in het dossier vermeld niet goed herleidbaar is tot de bijlage, maar dat de genoemde aantallen in grote lijnen overeenkomen met de aangeleverde gegevens. Op grond hiervan oordeelt de commissie dat het onderzoek blijk geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Ten slotte bespreekt de aanvrager de internationale arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. Hiervoor verwijst de aanvrager onder meer naar de website van de Europese Commissie (ec.europa.eu). Hieruit blijkt dat het aantal vacatures in de sector energie, water en afvalverwerking in Vlaanderen het snelste is gestegen in de periode van mei 2020 tot en met april 2021. De aanvrager beschouwt deze sector sterk verwant aan duurzaamheid. De website van Umwelt Bundesamt (www.umweltbundesamt.de) vermeldt dat in 2017 6,4% van de beroepsbevolking van Duitsland werkzaam was in de beroepssector milieu en dat het aantal arbeidsplaatsen in deze sector tussen 2002 en 2017 bijna is verdubbeld. Volgens de dataset 'Changing trends and recent shortages in the labour market, UK: 2016 to 2021' van de Office for National Statistics (2021) is de beroepsgroep 'conservation and environment professionals' in het Verenigd Koninkrijk tussen 2016 en 2021 met bijna 23% toegenomen. De commissie constateert reeds op grond van deze bronnen dat ook in het buitenland de arbeidsmarkt voor werkenden met kennis van duurzaamheid en milieu groeit. Dit maakt in de ogen van de commissie aannemelijk dat er een internationale arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding bestaat.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat er een arbeidsmarktbehoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Science for Sustainable Societies.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

De aanvrager onderbouwt de maatschappelijke behoefte aan de hand van de volgende bronnen: de website van de organisatie Duurzaamheid.nl (duurzaamheid.nl/sdg/sustainable-development-goals-samen-bouwen-aan-een-betere-wereld), de website over de European Green Deal van de Europese Commissie (ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en), het document 'Communication from the Commission: The European Green Deal' van de Europese Commissie (2019), het rapport 'Integrale Circulaire Economie Rapportage 2021' van het Planbureau voor de Leefomgeving (2021), de website van de Green Deals (www.greendeals.nl/aanpak), de 'Ontwikkelagenda groen onderwijs 2016-2025' (2016), de 'Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek: Houdbaar voor de toekomst' van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2019), de website van het Nationaal Groeifonds (www.nationaalgroeifonds.nl) en de 'Sectorbeelden bètawetenschappen 2020: Voor een sterker fundament' (2020).

De aanvrager stelt dat duurzame ontwikkeling wereldwijd een belangrijke doelstelling is geworden. De website van de organisatie Duurzaamheid.nl (duurzaamheid.nl) geeft aan dat in 2015 meer dan 150 wereldleiders de door de VN geformuleerde Sustainable Development Goals (SDG's) hebben onderschreven. Deze doelstellingen hebben onder meer betrekking op de thema's schoon water, duurzame energie en klimaatactie. De aanvrager stelt dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding kunnen bijdragen aan het realiseren van veel van de SDG's. Verder refereert de aanvrager naar de website over de European Green Deal van de Europese Commissie (ec.europa.eu), waar wordt aangegeven dat de Europese Commissie de doelstelling heeft Europa

het eerste klimaatneutrale continent te maken. De Green Deal richt zich op beleidsgebieden zoals energie, landbouw en biodiversiteit. In het document 'Communication from the Commission: The European Green Deal' van de Europese Commissie (2019) wordt aangegeven dat 35% van het budget van het Horizon Europe-programma zal worden besteed aan onderzoek dat bijdraagt aan het realiseren van de European Green Deal. De commissie constateert dat dergelijke duurzaamheidsvraagstukken een belangrijke rol spelen in de voorgenomen opleiding en is daarom van mening dat deze bronnen blijken geven van een maatschappelijke behoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager haalt vervolgens het rapport 'Integrale Circulaire Economie Rapportage 2021' van het Planbureau voor de Leefomgeving (2021) aan. Dit rapport is opgesteld op grond van de vraag van het kabinet om de voortgang van de doelstelling 'klimaatneutraal in 2050' te onderzoeken. In het rapport wordt vermeld dat Nederland bovengemiddeld baat heeft bij Europees beleid dat gericht is op een circulaire economie omdat diverse Nederlandse bedrijven al producten en diensten in dit kader hebben ontwikkeld. Het rapport vermeldt ook dat de energietransitie naast een technisch karakter ook een sociaal-economisch karakter heeft. De aanvrager stelt onder verwijzing naar de website van de Green Deals (www.greendeals.nl) dat de overheid duurzame initiatieven in de samenleving stimuleert door middel van Green Deals. De commissie constateert dat de transitie naar een circulaire en duurzame economie vanuit de overheid wordt nagestreefd en gestimuleerd. De voorgenomen opleiding sluit aan op deze thema's.

De aanvrager haalt vervolgens de 'Ontwikkelagenda groen onderwijs 2016-2025' (2016, p. 58) aan, die is opgesteld op basis van een samenwerking tussen het Ministerie van Economische Zaken, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen. Onderwijs speelt volgens deze agenda een belangrijke rol in de transitie naar duurzame landbouw en natuur door aandacht te besteden aan bewustwording, inzicht en handelingsperspectief voor beroepsbeoefenaars. De commissie ziet dat de voorgenomen opleiding aansluit op de thema's besproken in de Ontwikkelagenda en constateert dat de bron blijken geeft van een maatschappelijke behoefte aan de voorgenomen opleiding.

Verder verwijst de aanvrager naar de 'Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek: Houdbaar voor de toekomst' van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2019, p. 71-73), waarin wordt aangegeven dat een betere aansluiting tussen het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt gewenst is. Ook wordt aangegeven dat er behoefte is aan mensen die interdisciplinair kunnen denken en handelen en dat dit ook in het onderwijs aan bod moet komen. De aanvrager refereert vervolgens naar de website van het Nationaal Groeifonds (www.nationaalgroeifonds.nl), waar wordt aangegeven dat het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aldaar een aanvraag heeft ingediend voor de 'Leven Lang Ontwikkelen-Katalysator'. De LLO-katalysator wil als eerste speerpunt aandacht besteden aan de energie- en grondstoffentransitie. De commissie constateert dat deze bronnen blijken geven van een algemene maatschappelijke behoefte aan interdisciplinair onderwijs en dat de energie- en grondstoffentransitie als belangrijke thema's naar voren komen in projecten van de overheid. De opleiding sluit hierop aan.

Ten slotte haalt de aanvrager de 'Sectorbeelden bètawetenschappen 2020 - Voor een sterker fundament: aard- en milieuwetenschappen, astronomie, biologie en farmaceutische wetenschappen' (2020, p. 36, 41) aan, waarin wordt geconstateerd dat de urgentie van problemen omtrent onder meer klimaat, energie en voedsel vragen om een versnelling en intensivering van kennisontwikkeling en opleiding van werkenden. Hierbij wordt ook verwezen naar het belang van disciplines zoals sociologie, psychologie en bestuurskunde naast de bèta-georiënteerde basis van aard- en milieuwetenschappen. De commissie is met de aanvrager van mening dat de beoogde opleiding hierop aansluit.

De commissie concludeert dat de aanvrager heeft aangetoond dat er een maatschappelijke behoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Science for Sustainable Societies.

Beoordeling wetenschappelijke behoefte

De aanvrager onderbouwt de wetenschappelijke behoefte aan de hand van de volgende bronnen: de website van de Wetenschapsagenda (2.wetenschapsagenda.nl/overzicht-routes) en het document 'Communication from the Commission: The European Green Deal' van de Europese Commissie (2019).

De aanvrager stelt dat de thema's duurzaamheid en klimaat in een groot aantal routes van de Nationale Wetenschapsagenda terugkomen. Hierbij verwijst de aanvrager naar zeven routes, zoals Blauwe route: water als weg naar innovatieve en duurzame groei, Circulaire economie en grondstoffenefficiëntie: duurzame circulaire impact, Energietransitie en Sustainable Development Goals voor inclusieve mondiale ontwikkeling. De aanvrager maakt echter niet duidelijk hoe de voorgenomen opleiding aansluit op deze routes omdat de aanvrager niet motiveert hoe afgestudeerden een rol kunnen gaan spelen in de onderzoeksprogramma's binnen de routes van de Nationale Wetenschapsagenda. De commissie is daarom van mening dat deze bron zonder nadere uitleg en referenties geen blijk geeft van een wetenschappelijke behoefte aan de voorgenomen opleiding.

Verder verwijst de aanvrager opnieuw naar het document 'Communication from the Commission: The European Green Deal' van de Europese Commissie (2019) en het daarin vermelde feit dat 35% van het budget van het Horizon Europe-programma zal worden besteed aan onderzoek dat bijdraagt aan de European Green Deal. De commissie constateert dat deze bron zonder referenties naar relevante onderzoeksthema's binnen het Horizon Europe-programma geen blijk geeft van een wetenschappelijke behoefte aan de voorgenomen opleiding.

De commissie concludeert dat de aanvrager niet heeft aangetoond dat er een wetenschappelijke behoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Science for Sustainable Societies.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke en een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

De commissie beoordeelt de ruimte in het bestaand aanbod door te bepalen welke opleidingen verwant zijn aan de voorgenomen opleiding en of deze opleidingen al in de behoefte die al dan niet bij criterium a is aangetoond kunnen voorzien. De aanvrager dient overtuigend te beargumenteren dat er nog voldoende ruimte is voor een nieuwe opleiding. De aanvrager dient hiertoe aan te geven wat het landelijk verwant aanbod van de aangevraagde opleiding is. Dit is het aanbod dat inhoudelijk sterk met elkaar overeenkomt en opleidt tot (min of meer) dezelfde beroepen (uitstroomprofiel(en)). Bij de inhoud wordt door de commissie gekeken of de kennisgebieden en vaardigheden die in het curriculum van de voorgenomen opleiding zijn opgenomen overlap vertonen met de bestaande opleidingen. Voorts kijkt de commissie naar de instroomdoelgroep die de opleiding bedient. Verder is voor de beoordeling van het verwant aanbod van belang om welke onderwijsvariant (voltijd, deeltijd of duaal) het gaat. Verwante opleidingen worden dus niet louter bepaald aan de hand van de inhoud van een opleiding en opleidingen met verschillende oriëntaties (zoals hbo en wo masteropleidingen) kunnen als verwant aanbod worden beschouwd.

De aanvrager acht de volgende wo bacheloropleidingen “verwant” aan de voorgenomen opleiding: Environmental Sciences (Wageningen University), Future Planet Studies (Universiteit van Amsterdam) en Global Sustainability Science (Universiteit Utrecht).

Daarnaast beschouwt de aanvrager de volgende wo bacheloropleidingen “enigszins vergelijkbaar” met de voorgenomen opleiding: Aarde, Economie en Duurzaamheid (Vrije Universiteit Amsterdam), Aardwetenschappen (Universiteit Utrecht en Vrije Universiteit Amsterdam), Geografie, Planologie en Milieu (Radboud Universiteit Nijmegen), International Land and Water Management (Wageningen University), Soil, Water, Atmosphere (Wageningen University), Technische Aardwetenschappen (Technische Universiteit Delft) en Technische Innovatiewetenschappen

(Technische Universiteit Eindhoven). Verder acht de aanvrager de hbo bacheloropleiding Milieukunde (Hogeschool Van Hall Larenstein, Avans Hogeschool en HAS Hogeschool) enigszins vergelijkbaar.

De aanvrager gebruikt in het dossier de termen "verwant" en "enigszins vergelijkbaar". Deze woorden worden door de commissie begrepen als vergelijkbaar met de door de commissie gebruikte termen "sterk verwant" en "aanverwant".

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde opleidingen sterk verwant zijn aan de voorgenomen opleiding: Environmental Sciences (Wageningen University), Future Planet Studies (Universiteit van Amsterdam) en Global Sustainability Science (Universiteit Utrecht). De commissie is verder van mening dat de wo bacheloropleiding Global Responsibility and Leadership (Rijksuniversiteit Groningen) ook sterk verwant is aan de voorgenomen opleiding omdat het programma van deze opleiding is gericht op bewust omgaan met de aarde op basis van onder meer de UN Sustainable Development Goals en hierbij natuurwetenschappen en sociale wetenschappen combineert. De instroom van de sterk verwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar gestegen.

De commissie is van mening dat de voornoemde wo bacheloropleiding Aarde, Economie en Duurzaamheid (Vrije Universiteit Amsterdam) aanverwant is aan de voorgenomen opleiding. De commissie is verder van mening dat de wo bacheloropleiding Milieu-natuurwetenschappen (Open Universiteit) ook aanverwant is aan de voorgenomen opleiding, maar beschikt niet over de instroomgegevens per jaar van deze opleiding. De instroom van de aanverwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar gestegen.

De commissie is van mening dat de overige opleidingen die door de aanvrager zijn aangedragen nauwelijks verwantschap tonen met de voorgenomen opleiding. De commissie acht deze opleidingen nauwelijks verwant omdat zij een substantieel ander programma aanbieden dan de voorgenomen opleiding, hun studenten voor andere beroepen opleiden, en/of een andere instroomgroep bedienen.

Tabel 6. Instroom eerstejaarsstudenten in verwant bekostigd voltijdonderwijsaanbod.

Opleiding	Instelling	'17-'18	'18-'19	'19-'20	'20-'21	'21-'22
B Environmental Sciences (56283)	Wageningen University (21PI)	62	85	132	125	114
B Future Planet Studies (50425)	Universiteit van Amsterdam (21PK)	168	182	153	150	113
B Global Responsibility and Leadership (59327)	Rijksuniversiteit Groningen (21PC)		26	53	76	74
B Global Sustainability Science (56987)	Universiteit Utrecht (21PD)	147	136	152	177	222
B Aarde, Economie en Duurzaamheid (50668)	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL)	68	76	88	124	131
<i>Totaal Sterk Verwant</i>		377	429	490	528	523
<i>Totaal Aanverwant</i>		68	76	88	124	131
Totaal		445	505	578	652	654

Bron: DUO

De aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van de instroom in de minor Sustainable Development die door de aanvrager wordt aangeboden en de instroom in de verwante opleidingen. De aanvrager verwacht dat er jaarlijks 80 tot 100 studenten zullen instromen. De commissie acht deze prognose realistisch.

Vanaf 24/05/2022 is op de website van de CDHO kennisgegeven van het voornemen van de Universiteit Leiden om de wo bachelor Science for Sustainable Societies in Leiden aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Op 07/06/2022 zijn er negatieve zienswijzen ingediend door de Universiteit Utrecht, Wageningen University en de Universiteit van Amsterdam.

De Universiteit Utrecht geeft in de zienswijze aan een grote overlap te zien met de opleiding Global Sustainability Science op inhoud, vorm, instroomeisen en naam. De Universiteit Utrecht verwacht dat studenten de opleidingen moeilijk kunnen onderscheiden. Ook geeft zij aan dat Global Sustainability Science tot 2021 een fixus had. Na de opheffing hiervan is er enige groei geweest, maar volgens de Universiteit Utrecht lijkt deze nu te stabiliseren: het aantal aanmeldingen voor Global Sustainability Science in 2022 blijft achter ten opzichte van het voorgaande jaar. Verder stelt de Universiteit Utrecht dat de vier bestaande opleidingen die onder de Interuniversitaire Commissie Milieuwetenschappen vallen (zijnde de voornoemde opleidingen Environmental Sciences, Aarde, Economie en Duurzaamheid, Future Planet Studies en Global Sustainability Science) momenteel een instroom hebben van ruim 500 studenten per jaar en de capaciteit hebben om meer studenten op te leiden. De Universiteit Utrecht stelt dat deze opleidingen voldoende gevarieerd zijn om studenten keuzemogelijkheden te bieden. Ten slotte geeft de Universiteit Utrecht aan dat de voorgenomen opleiding niet besproken is in het Bètaoverleg, maar wel bij de Interuniversitaire Commissie Milieuwetenschappen. Daar is volgens de Universiteit Utrecht een kritisch gesprek gevoerd over het beperkte onderscheidende karakter, maar zij ziet geen duidelijke veranderingen terug in het uiteindelijke voorstel.

Wageningen University geeft in haar zienswijze aan een grote overlap te zien met de opleiding Environmental Sciences. Net als de Universiteit Utrecht ziet ook Wageningen University dat de instroom van studenten in haar opleiding (na een piek in 2019) is gedaald en dat de instroom voor het komende academisch jaar lijkt te verminderen (met uitzondering van de instroom van niet EER-studenten, die nog wel stijgt). Wageningen University stelt dat deze instroomontwikkelingen blijken te geven van een verzadigde markt. Verder stelt Wageningen University dat dit patroon ook zichtbaar is bij de andere verwante opleidingen. Ten slotte geeft ook Wageningen University aan dat de voorgenomen opleiding enkel bij de Interuniversitaire Commissie Milieuwetenschappen is besproken, waar door andere instellingen kritische kanttekeningen zijn geplaatst en zorgen zijn geuit over het voornemen.

De Universiteit van Amsterdam geeft in haar zienswijze aan een inhoudelijke overlap te zien met de opleidingen die onder de Interuniversitaire Commissie Milieuwetenschappen vallen. De Universiteit van Amsterdam merkt op dat de instroom in de door haar aangeboden opleiding Future Planet Studies al enige jaren daalt. De Universiteit van Amsterdam ziet dit als een belemmering voor de voorgenomen opleiding. Ook geeft de Universiteit van Amsterdam aan dat er onvoldoende overleg heeft plaatsgevonden tussen de aanvrager en de andere bètafaculteiten.

De CDHO heeft de aanvrager op de hoogte gesteld van de inhoud van de zienswijzen en de gelegenheid gegeven om binnen tien werkdagen na ontvangst van de zienswijze een reactie te geven. De aanvrager heeft op 21/06/2022 een reactie op alle zienswijzen gegeven.

Wat betreft de overeenkomsten met het verwante aanbod geeft de aanvrager aan dat zij deze herkent maar ten dele onvermijdelijk acht omdat dezelfde basiskennis en vaardigheden overgedragen dienen te worden. De aanvrager ziet verschil tussen de bestaande opleidingen en de voorgenomen opleiding wat betreft de invulling van het sociale deel (waarin wordt samengewerkt met onder meer het instituut Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie) en beschouwt de opleiding daarom een aanvulling op het bestaande aanbod. De aanvrager geeft aan hier duidelijk aandacht aan te besteden bij de werving om aankomende studenten een weloverwogen keuze te laten maken.

Wat betreft de ruimte in het landelijk aanbod stelt de aanvrager dat 2021 een 'vreemd jaar' is geweest en dat zij het moeilijk acht om op basis van dit jaar de vraag naar duurzaamheidsprogramma's in de toekomst te voorspellen. De aanvrager ziet de daling in het verwante aanbod die in de zienswijzen is beschreven, maar stelt ook dat in 2021 het aantal inschrijvingen in wo bacheloropleidingen in het algemeen is gedaald. Op het vlak van de nationale instroom geeft de aanvrager aan dat zij verwacht vooral studenten uit Zuid-Holland aan te trekken. De aanvrager onderbouwt dit op basis van een bijlage (gebaseerd op de KUO-bestanden van de UNL) waarin per universiteit een top 10 van gemeenten waar studenten hun vooropleiding hebben gevolgd is gegeven, waaruit blijkt dat veel universiteiten overwegend studenten uit naburige gemeenten aantrekken. Op basis van het rapport 'Studeren en uit huis gaan nog haalbaar?

Samenhang met sociaal leenstelsel en ouderlijke welvaart, 2007–2016' van het CBS (2018, p. 16) stelt de aanvrager dat het grootste gedeelte van de wo-studenten 4 maanden na de start van de studie nog thuis woont. De aanvrager stelt verder dat er een regionale potentie is voor de voorgenomen opleiding, wat zij baseert op de toenemende groei in de door haar aangeboden wo masteropleidingen Governance of Sustainability en Industrial Ecology. De aanvrager stelt hierbij dat minder dan 10% van de studenten in deze opleidingen uit de verwante opleidingen van de Universiteit Utrecht, Wageningen University en Universiteit Amsterdam komt. Tot slot geeft de aanvrager aan een regionale rol te zien voor de opleiding, die zij ziet in in de vorm van samenwerking met organisaties in Zuid-Holland.

De commissie beoordeelt de zienswijzen en de reactie van de aanvrager daarop als volgt: wat betreft de overlap tussen de verwante opleidingen heeft de commissie reeds geconstateerd dat de voornoemde opleidingen van de Universiteit Utrecht, Wageningen University en Universiteit van Amsterdam inderdaad als sterk verwant moeten worden beschouwd. De invulling van het sociale deel van de voorgenomen opleiding geeft de opleiding mogelijk een andere focus, maar dit wordt vanuit een macrodoelmatigheidsperspectief niet als doorslaggevend gezien door de commissie omdat de kern van de voorgenomen opleiding nog altijd gericht is op het thema duurzaamheid en maatschappij.

Wat betreft de stagnerende of dalende instroom in het verwante aanbod heeft de commissie eerder in dit advies reeds geconstateerd dat de instroom in de afgelopen vijf jaar is gegroeid. De (kleine) afname die zichtbaar is tussen de jaren 2020-2021 en 2021-2022 doet hier in de ogen van de commissie niet aan af. De commissie volgt de aanvrager en constateert op basis van het voornoemde rapport van het CBS dat studenten in de eerste maanden van een studie veelal thuis wonen. De commissie is van mening dat dit zou kunnen leiden tot een keuze voor een studie in de regio. De overige door de aanvrager aangehaalde gegevens zijn niet navolgbaar (de aanvrager heeft geen herleidbare referenties toegevoegd) en worden geen gewicht toegekend. Tot slot wordt in de zienswijzen opgemerkt dat er sprake is van onvoldoende afstemming met en kritische noten vanuit de instellingen die verwante opleidingen aanbieden, waar de aanvrager in de reactie niet nader op ingaat. De commissie benadrukt dat zij voorstander is van een goede samenwerking tussen de instellingen en roept de betrokken instellingen op met elkaar in gesprek te gaan.

De commissie constateert dat de instroom in de sterk verwante opleidingen in de laatste vijf jaren is gegroeid en dat er een arbeidsmarktbehoefte en maatschappelijke behoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. Daarbij weegt de commissie mee dat volgens het rapport 'Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 - 2030' van Andersson Elffers Felix (2020) en de interviews die zijn gehouden met vertegenwoordigers van 25 potentiële werkgevers de aandacht voor duurzaamheid groeit en dat deze ook in de komende tijd zal doorzetten, wat ook zorgt voor meer moeilijk vervulbare vacatures. Als dit tegen elkaar wordt afgezet constateert de commissie dat een groei van het aantal opleidingsplaatsen kan helpen bij het voldoen aan deze behoefte. De voorgenomen opleiding biedt deze plaatsen, waardoor in de ogen van de commissie ruim voldoende ruimte bestaat om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Vestiging van de opleiding in Leiden heeft geen negatief effect op het bestaand aanbod en de landelijke spreiding daarvan omdat de sterk verwante opleidingen in andere regio's worden aangeboden.

De commissie concludeert dat er ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de wo bachelor Science for Sustainable Societies te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

Advies aan de NVAO over de naamkeuze en Croho indeling

De commissie merkt op dat hierboven is geconstateerd dat de voorgenomen wo bachelor Science

for Sustainable Societies sterke verwantschap vertoont met een aantal bestaande opleidingen. Omwille van de transparantie van het opleidingsaanbod adviseert de commissie om de naam van de voorgenomen opleiding aan te laten sluiten bij de reeds geregistreeerde opleidingsnaam Global Sustainability Science.

Daarnaast heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de wo bachelor Science for Sustainable Societies in het Croho onderdeel Sectoroverstijgend wil indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen. De commissie adviseert de NVAO de opleiding in het voornoemde Croho onderdeel in te delen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'P.M.M. Rullmann', written in a cursive style.

drs. P.M.M. Rullmann

Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naamkeuze en Croho onderdeel

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.